

juni

..... waar men elkaar ontmoet

PLEIN 1957

van mens tot mens

Verloofden, jonggehuwden, vaders en moeders en een priester over
'het huwelijk' naar aanleiding van een

* BRUILOFT OP HET PLEIN *

Ton Groothuis	: Morgen.....
Truus Miltenburg	: trouwen wij
Hike en Jan Bovenberg	: Wij hebben geen spijt
Drs. A. L. A. Moret	: Overeenstemming en verschillen
Mevr. G. M. C. Padt—Jansen	: Het gemengde huwelijk
Pater S. Jelsma	: De God van Ton en Truus

redactie

pater s. jelsma
ir. ton groothuis
mevr. truus groothuis
arie van den heuvel
piet reckman
drs. theo scholten
fietje steegers
drs. koos de valk
ger van vlijmen

★

4e jaargang - no. 6
verschijnt iedere maand
behalve in augustus

administratie:
bezuidenhout 17 - den haag

abonnementen:
per jaar f 4.50
per half jaar f 2.25
losse nummers 40 cent
tel. 858443 — giro 1334

Wij behoren tot de Katholieke Kerk. Uit eerlijke overtuiging. Wij wensen ons echter in die Kerk en in die eerlijke overtuiging niet op te sluiten. We weten, dat er in onze omgeving, in onze stad, in ons land, onze wereld, allerlei oprechte mensen zijn, die het niet helemaal met onze levensbeschouwing eens zijn. Op zeer veel belangrijke punten zijn ze het wél met ons eens, b.v. op het punt van de noodzaak van rechtvaardigheid, eerlijkheid, naastenliefde, dienstbaarheid, menselijkheid. Soms ook op het punt van de aanwezigheid in wereld en geschiedenis van een persoonlijke God en een bevrijdende Christus. Van al deze mensen mogen wij ons niet afzijdig houden.

Op eigen initiatief, willen wij daarom de anderen ontmoeten, om samen met hen na te denken, te praten en te handelen. Wij willen, dat men ons als katholieke mensen kent en dat wij de anderen kennen als behorende tot ónze mensengemeenschap.

Daarom: we stellen ons in onze actie en in dit blad NIET ten doel „bekeringsen” te maken of „zieltjes te winnen”. We stellen ons WEL ten doel (op de eerste plaats bij onszelf) gemeenschapsbesef te bevorderen, over alle grenzen van kerk en levensovertuiging heen. In ontmoetingen van mens tot mens.

Van deze doelstelling uit hebben we onze activiteit „Plein 1957” genoemd. „Plein” om de openheid naar alle kanten, de ruimte en de vrije toegang te suggereren; „1957”, om te doen uitkomen dat het NU te doen is, dat we NU samen, in onderling gesprek en optreden, bezig zijn om tot elkaar te komen.

TROUWEN

Wij geven elkander de hand. Ter begroeting. Ten afscheid. Ter verzoening. Onze handdruk vertolkt onze gelukwens, onze deelneming, onze dankbaarheid. Met handen kun je strelen en slaan. Je kunt er luchtig mee zwaaien en je kunt er een vuist van maken. Je kunt je hand ophouden en je hand kan geven. Je kunt je hand op iemands schouder leggen en je kunt iemand ermee opzij duwen. Je kunt je hand op het koortsige hoofd van een kind leggen en je hand kan je eigen hoofd steunen. Handen kunnen koesteren en handen kunnen wurgend grijpen.

Je kunt met handen nog heel iets anders doen. Je kunt ook alle spieren van je hand ontspannen en ze laten hangen, beschikbaar voor iemand die ermee mag doen wat zij wil.

De bruidegom krijgt zijn hand dadelijk terug, maar het is een andere hand, een hand met een ring. Er is iets heel belangrijks „aan de hand”, waarover wij graag in dit nummer met u willen nadenken.

Liefhebben betekent niet: elkaar aankijken,
maar: beiden dezelfde kant uitkijken.

Antoine de Saint-Exupéry.

HUWELIJK OP HET PLEIN

Mede namens wederzijdse ouders,
geven wij u kennis van ons
voornemen op woensdag 5 juni
a.s., in het huwelijk te treden.
De huwelijksluiting — welke
gevolgd zal worden door de
H. Mis voor bruidegom en bruid
— zal plaats hebben te 10.00
uur in de kerk van de H.H. Petrus
en Paulus te Bergen (N.H.)

Truus Miltenburg
Ir. Ton Groothuis

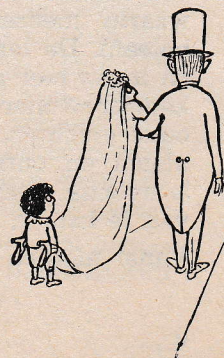

Het huwelijk is een boeiende aangelegenheid, getuige de vele gesprekken, die in allerlei vormen hierover worden gevoerd en niet in het minst: getuige het groot aantal 'deelnemers'.

De redactie van dit maandblad is zeer uiteenlopend in huwelijkszaken. Er zijn er, die het huwelijk als mogelijkheid hebben buitengesloten voor zichzelf en het celibaat onderhouden zoals dat plechtig heet. Er zijn er, die al heel wat jaren geleden het celibaat hebben buitengesloten en nu zaterdagavond de kinderen in het bad doen. Wij hebben jonggehuwden, die nog slechts een korte wijle geleden tegen de bakker hebben gezegd: 'Geef maar weer bruin, goede vriend'. Er zijn jonge gezinnen met één en twee kinderen (nog niet op school). Er is er ook één, die zomaar vrijgezel is; die laten we altijd de inleidingen voor huwelijksnummers schrijven, om te voorkomen dat dadelijk op de eerste bladzijde al belangrijke dingen over het huwelijk worden gezegd.

Maar wat nog niet in onze jonge Pleingeschiedenis was gebeurd, is nu kortgeleden geschied. Twee leden van de redactie wilden voortaan samen het leven door. Wat was dát een verrassing toen we de kaart kregen. Ja zeker, wij hebben allemaal een aankondiging van hun huwelijk gehad. En een uitnodiging voor de bruiloft.

Dit leek ons een bijzonder gelukkige aanleiding om in ons maandblad aandacht te schenken aan het huwelijk. U leest de gedachten van de jonggehuwden, die zij neerschreven op de avond voor hun trouwen, u leest wat onze zéér jonge moeder op het ogenblik beroert, u leest O, u leest al. Dan kan ik er verder het zwijgen wel toe doen.

Morgen...

Het is een moeilijke opgave om aan de vooravond van je huwelijk een artikel te schrijven over datgene, wat je thans bezighoudt. Er zijn zoveel gedachten, die door je hoofd spelen, dat je nauwelijks weet waarop je je nu zult concentreren.

Enigszins kan ik de situatie vergelijken met die van precies een jaar geleden, toen wij, met enige vrienden, aan de vooravond stonden van een grote autoreis naar Italië. Ook toen had je dat onbestemde gevoel, dat vol verwachting zijn en dat toch niet precies weten wat je ontmoeten en ervaren zult, terwijl je er toch zoveel over gelezen, gehoord en gedacht had. Ook toen had je je ernstig voorbereid en had je de reis van tevoren zo nauwkeurig mogelijk uitgestippeld. Nee... deze laatste vergelijking gaat niet meer op. De reis, waarvoor ik thans sta, is van tevoren niet nauwkeurig uit te stippelen. Waarheen en waarlangs ik zal reizen weet ik niet; welke prachtige dingen ik zal meemaken en welke hindernissen ik zal moeten overwinnen is me onbekend. Eén ding weet ik echter zeker: dat ik het van morgen af aan samen ga doen met een ander en dat ik maandenlang naar dit samen-doen en samen-zijn heb uitgezien.

Dit is, geloof ik, wel het meest essentiële van wat me morgen te gebeuren staat. Het zal het begin en tevens de bezegeling zijn van een geheel nieuwe wijze van leven. Het leven met en voor een ander en straks hoop ik ook anderen, zoals ik in mijn leven nog niet heb meegemaakt. Ik ben ontstaan en opgegroeid in de gemeenschap van het gezin. Daarna heb ik tevens de gemeenschap van de school, van de vriendschap, van de studentenwereld en vele andere vormen waarin mensen elkaar ontmoeten en steunen beleefd. De laatste jaren heb ik al dit werken en leven met anderen beleefd en herleefd als kamerbewoner in een huis aan een van Delfts oude grachten. Na al de wisselvallige belevenissen en ontmoetingen van een dag kon je 's avonds weer terugkeren in de eenzaamheid van je kamer.

Vanaf morgen zal dit anders zijn. Hoewel mijn

leven naar buiten morgen uiterlijk precies zo zal zijn als gisteren, zal het essentieel toch veranderd zijn. Aan het begin en einde van de dag zal daar een ander zijn, waarvoor en waarmee ik dit alles zal gaan doen en waardoor ik vertrouw dit alles zoveel beter te doen.

Tot nu toe bestond naast mijn contact met de andere steeds de mogelijkheid in mezelf terug te keren. Vanaf morgen zal die mogelijkheid er nog maar zeer beperkt zijn, omdat ik altijd geconfronteerd zal worden met die ander die morgen mijn vrouw zal worden. Vanaf morgen zal ik veel directer en persoonlijker rekening moeten houden met en verantwoording moeten afleggen aan een ander, dan voordien ooit voor mij heeft bestaan. Ik zal veel minder de mogelijkheid hebben alleen te zijn en alleen te doen en te laten wat mij zint. Hoewel ik er met hart en ziel naar verlang, ben ik mij diep bewust dat dit vele en soms grote moeilijkheden met zich mee zal brengen. Gelukkig weet ik echter ook, dat het overwinnen van deze moeilijkheden onze gemeenschap alleen maar bevorderen kan. Onze verkerings- en verlovingsstijd heeft mij hierin reeds vele en gelukkige ervaringen rijker gemaakt. Wat mij in deze tijd ook vooral duidelijk is geworden, is de onmogelijkheid gemeenschap te vinden, wanneer men zichzelf niet geeft zoals men is. Hoe beter men zichzelf leert kennen en zichzelf accepteert en liefheeft zoals men is, met de mogelijkheden die men bezit en niet bezit, des te beter is men in staat zich eerlijk en vrijuit tot de ander te wenden. De reactie, de waardering én de kritiek van de ander zal dan ook pas zijn waarde hebben en de eigen persoonlijkheid doen groeien.

Zo ligt in deze donkere avond het panorama, dat ik nog niet kan zien, voor me. Morgen zal de grote reis, samen met de ander, met mijn vrouw, naar die verten beginnen. Is het doel van het samen reizen alleen, dat we elkaar zo goed mogelijk zullen helpen de tocht tot een goed einde te brengen? Of is het perspectief nog wijds en groter? Ik geloof het wel. Vooreerst ligt daar onze taak om in en door onze liefde

kinderen ter wereld te brengen en deze een eindweegs mee te nemen op onze reis, totdat zij sterk genoeg zullen zijn alleen verder te gaan. Zo is de eerste taak van onze liefde dus: medewerkers te zijn aan Gods schepping en, evenals God deze daad slechts stelt én stellen kán in en uit Zijn liefde, kan ook onze medewerking aan deze taak slechts dan aan Zijn bedoeling beantwoorden, als onze wederzijdse liefde voorondersteld is.

Wijd en groots is dus onze taak. Door één te zijn worden wijzelf meer en beter mens en zullen er, zo hoop ik vanuit het diepst van mijn hart, nieuwe mensen geboren worden, die, geboren uit een eenheid, deze eenheid met hun ouders en via hen, met heel het menselijk geslacht zullen ervaren en beleven.

Doch ook mijn a.s. vrouw en ik hopen, dat door het beleven van onze eenheid, ons beleven van de eenheid van al de mensen zal groeien. Door te ervaren wat het samenzijn van ons tweeën

kan betekenen voor ons beiden persoonlijk, hopen wij te leren, dat het samenzijn en samenleven van alle mensen voor ons allen alles kan betekenen. Zo menen wij dat het beleven van onze liefde slechts dan goed kan zijn, als deze niet beperkt blijft tot ons gezin, maar uitgroeit buiten deze grenzen en vruchtbaar is voor al de anderen met wie wij samenleven.

Zo bidden wij dat ons zoeken naar liefde en eenheid, dat morgen door Christus zelf zal worden geheiligd, mag helpen verwezenlijken wat Hij als Zijn grote verlangen uitgesproken heeft op de avond voor Zijn lijden: „Mogen allen één zijn, gelijk Gij, Vader, het zijt in mij en ik in U; mogen ze ook één zijn in ons, opdat de wereld gelove dat Gij mij gezonden hebt.”

Zo hoop ik, voor U lezer, uit de wirwar van mijn gedachten op deze avond nog enig lezenswaardigs te hebben kunnen neerschrijven. Voor mij is het wachten thans op de dag van morgen, de dag waarop ik mijn vrouw zal ontmoeten.

TRUUS MILTENBURG

...trouwen wij

Mijn jongen,

Voor de allerlaatste keer in onze verkeringstijd ga ik jou nu een brief schrijven. De allerlaatste keer, want woensdag gaan we trouwen. Woensdag gaan we trouwen! Nu ik deze zin opschrijf moet ik het nog eens overlezen, want ineens besef ik de inhoud van deze woorden.

Wat is de tijd toch snel omgevlogen. Vooral sinds we aan het begin van dit nieuwe jaar zijn gaan aftellen, was het alsof de weken en maanden steeds vlugger gingen.

We hebben er samen al lang naar uitgekeken en veel over gepraat. Maar toch is het nog even onwennig voor me, dat dit ónze bruiloftsdag zal worden. Immers van nabij heb ik al verschillende keren zo'n dag meegemaakt. En dan vind je het een leuk en gezellig feest. En als het voorbij is gaat het gewone leven weer door. Maar

nu wijzelf de feestelingen zijn, is dit feest op eens enorm belangrijk geworden. Want vanaf morgen gaan we niet meer alleen door het leven zoals vóór onze verkering, of gedeéltelijk alleen zoals in onze verkeringstijd, maar nu gaan we voortaan samen. Wij horen nu voor altijd bij elkaar.

Wij krijgen nu als het ware een schoon vel papier voor ons en mogen nu gaan proberen daar samen iets op tot stand te brengen. De toekomst houdt nog van alles in voor ons. Je zou het een onzekere toekomst kunnen noemen, maar ik noem het liever een toekomst vol van verrassingen. We kunnen dit natuurlijk zomaar zonder meer over ons laten komen. Louter passief dus. Nee, een mens gaat zich altijd bezinnen wanneer hij voor een mijlpaal komt te staan. Elke keer maken we dit mee als we een nieuw jaar gaan beginnen. En ook nu, wanneer een

**Zie je ik hou van je,
ik vin je zoo lief en zoo licht —
je oogen zijn zoo vol licht,
ik hou van je, ik hou van je.**

**En je neus en je mond en je haar
en je oogen en je hals waar
je kraagje zit en je oor
met je haar ervoor.**

**Zie je ik wou graag zijn
jou, maar het kan niet zijn,
het licht is om je, je bent
nu toch wat je eenmaal bent.**

HERMAN GORTER

nieuwe periode in ons leven voor de deur staat, komen vanzelfsprekend gedachten over en goede voornemens voor dit nieuwe leven in ons op. We beseffen allebei duidelijk de verantwoording, die voor beiden even zwaar geldt. Aan het einde van deze periode samen, als dus het nu nog blanco vel is volgeschreven, staan we beiden ter verantwoording. En natuurlijk staan we dan niet graag met lege handen. Menselijkerwijs gesproken en gedacht zullen we dan toch graag metterdaad willen aantonen wat we hebben gepresteerd; hoe we dit samen hebben aangepakt.

We moeten samen concrete voornemens maken en proberen enige richtlijnen te vinden om straks de goede weg te vinden naar ons doel. Wanneer woensdagochtend ons huwelijk inge-

zegend zal worden, moeten we Gods zegen vragen over ons leven samen. Met Hem kunnen we het beste gaan. Hij is degene die ons de verantwoording heeft gegeven voor elkaar en naar we vurig hopen voor onze kinderen.

En nu moet ik je ook nog iets heel anders zeggen. Vanzelfsprekend heb ik de laatste tijd bijzonder opgelet wanneer ik een bruid kon zien of wanneer ik bruidsfoto's zag. Het viel me op dat een bruid meestal probeert er sprookjesachtig, teer en dikwijls een beetje onwezenlijk uit te zien. En meestal draagt de fototechniek nog een extra steentje bij om het geheel met de bijna altijd aanwezige entourage nog liefelijker te doen zijn of verhevener of romantischer, of hoe ik het noemen moet. Ik ben blij dat wij het erover eens zijn, dat we in alles de eenvoud moeten zoeken. Eenvoud, met weglating van alle bijkomstigheden, is toch wel het mooiste. En mooi willen wij ons feest natuurlijk graag hebben. Bewust heb ik dus geprobeerd, en ik hoop dat je dat woensdag zult kunnen merken, mijn bruidsjapon eenvoudig te maken. Niet iets als uit een andere tijd. Niet iets wat helemaal buiten het gewone leven valt. Ik wil niet, ook niet voor één dag, in een sprookje leven. Daar geloof ik namelijk niet in. Deze dag, juist deze dag, wil ik beleven als twintigste eeuwse meisje, dat met beide benen op de grond in deze soms adembenemende tijd staat. Geen romantiek, geen sprookje, maar een eenvoudig doch mooi feest zonder veel vertoon. En om ons heen geen pose- of namaak-hartelijkheid, maar mensen, die onze vrienden zijn. En met wie kunnen we een mooier feest vieren dan met onze eigen vrienden die open en eerlijk zijn.

Jongen, ik verlang naar deze dag. Het zal een mooie dag worden. En na deze dag gaan we samen beginnen aan wat nu nog toekomst is. Al lijkt de toekomst soms moeilijk: laten we er eenvoudigweg aan beginnen en proberen met Gods hulp altijd bewust een onderdeel te zijn van de grote gemeenschap der mensen. Ik geloof dat dit een goede omschrijving is van onze taak samen. Mijn jongen, tot woensdagochtend. Samen met jou durf ik het heel goed aan.

Meer over die dag op pagina tien.

GASTENBOEK

In dit nummer schreven, behalve leden van de redactie:

HIKE en JAN BOVENBERG

gereformeerd, echtgenoot: theologisch student

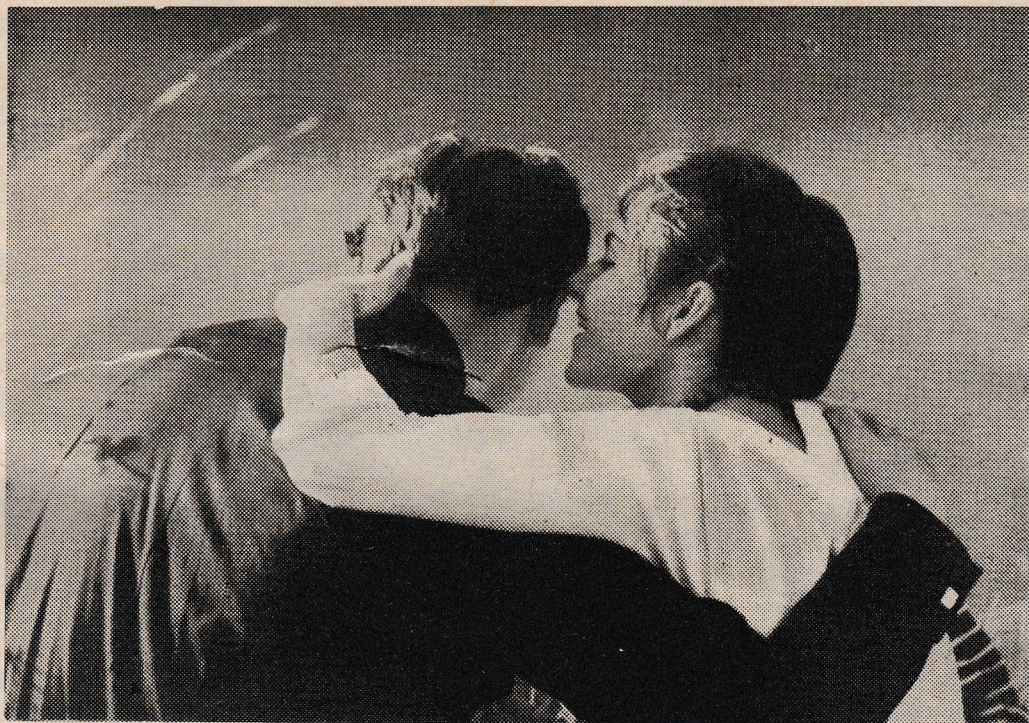
Drs. A. L. A. MORET

remonstrant, leraar te Amersfoort

MEVR. G. M. C. PADT—JANSEN

rooms katholiek, geen beroep

WIJ HEBBEN GEEN SPIJT

samen één

Hoeveel mensen het — toch flauwe — mopje debiteren in je bruidstijd: „weet wat je begint” of „nu zit je eraan vast” of iets in die trant, weten we niet, maar het was heel vaak en het schijnt te horen bij de ritus rondom een bruidspaar. Het zal wel niet serieus bedoeld zijn; het hoort er zeker bij. Toch is 't gek. Of.... niet zo érg gek?

Komt het misschien omdat er griezelig veel narigheid bestaat in bedenkelijk veel huwelijken? Wij praten nu — hm — uit eigen ervaring. Eén jaar! Een héél jaar, dat moet je niet uitpoetsen. Samen wonen, eten, slapen, alles wat je eerst alleen deed in een bepaald eigen ritme moet plaats gaan maken voor het „twee-denken”, het „twee-zijn”. Daar zit ook een niet te onderschatten mogelijkheid voor controversen in en dat vliegt je ook niet zomaar aan. Het vraagt wel het een en ander aan, ja, waar al niet aan? Een lijst te lang om op te noemen. Mogelijkheden te over om na een jaar met een bedenkelijk gezicht te lopen. En toch.

Laten we nu vooruit maar vast zeggen: „'t Is heerlijk”. Wij hebben geen spijt. We zijn heus al oud genoeg om niet in zwemmerige sentimentaliteit de grond onder de voeten te missen. Heel reëel elkaar aankijkend zeggen we: „'t Wordt steeds fijner! Alstublieft cynici, pessimisten of wie ook! Wens maar raak. Onze werkelijkheid leert óns geen pessimisme. Wij zeggen hoera.

Je kunt van twee kanten komen. Of je ziet alles tegen een achtergrond van: „éérst zo.... nú zo”, óf je waardeert het „nu” op zichzelf. 't Zal

bij ons wel een beetje door elkaar zijn. Maar 't accent ligt op het laatste.

't Is nieuw, niet met iets van vroeger te vergelijken. Het nieuwe wil beleefd worden, iets dat je tot de bodem mag uitputten. We hebben nu al — na pás een jaar — iets ontdekt van het volkomen nieuwe: dat je samen één bent.

We geloven dat God de eerste mens in zijn compleetheid bedoelde: man én vrouw. Daar zoeken we naar. We geloven in de zin van het samen horen en dat is niet eens zo moeilijk wanneer je al in 't eerste jaar geconcretiseerd ziet wat je — meer abstract — al geloofde en vermoedde. Of.... is juist het geloof het eerste? Omdat dit voorop ging wisten we daarom „wat” en „waar” we zoeken moesten? Eigenlijk wel. 't Zou pronken met ander „mans” veren zijn te doen alsof wij nu iets ontdekt hebben en beleven dat we zélf opgegraven hebben.

Beter gezegd. We pronken met Gods veren, als we dit zo hier opschrijven, want die veren zijn ons opgestoken om mee te pronken, toen ons huwelijk in de kerk werd bevestigd onder de woorden van Christus (uit het Evangelie van Johannes — hfd. 15, vers 1 t/m 8): „Want zonder Mij kunt ge niets doen”. Dát is het. Het is waar. Verdraaid wáár. Dat weten wij na één jaar.

ONS GIRONUMMER IS 1334

dan weet U het wel!

Out: family of man.

JOOP DE VALK-SWEEP

WEES GERUST BALTHASAR

Jk vind het eigenlijk nogal moeilijk om iets te vertellen over mijn ervaringen als jong echtgenote en huisvrouw. Ik ben een beetje beschroomd om mijn pas begonnen huwelijksleven zo openlijk te gaan beschrijven. En ook al probeer ik die schroom te overwinnen, dan nog zijn er een heleboel ervaringen die zich eigenlijk zo moeilijk onder woorden laten brengen. Maar ik zal mijn best doen.

Laat er geen twijfel aan bestaan: ik vind het heerlijk om getrouwd te zijn. Toen ik verloofd was, stelde ik mij het leven met z'n tweeën als iets heel plezierigs voor, en dat is het ook, nog veel plezieriger dan ik ooit had kunnen denken. Maar toch weer heel anders, dan ik had gedacht. Om maar eens wat te noemen: ik dacht dat ik zeeën van tijd zou hebben wanneer ik eenmaal mijn baan opgegeven had en alleen voor mijn man en mijn miniatuurwoningje zou moeten zorgen. Ik zou alles gaan bijlezen wat ik in de laatste jaren had moeten laten liggen: dikke literatuurgeschiedenissen, de verzamelde werken van Dostojewski en Tolstoj, en ik zou er en passant nog een taal bij gaan leren. Tussendoor zou ik uitgebreide diners gaan bereiden en ik zou mijn gasten verbazen met mijn taarten en pasteien. Onze maaltijden zouden niet alleen qua smaak en uiterlijke verzorging, maar ook voor wat de vitamines en calorieën betreft aan de hoogste eisen voldoen. Van ons huishoudgeld zou ik, naar een voorzichtige schatting, slechts één derde nodig hebben. Onze woning zou altijd openstaan voor onze talrijke vrienden en kennissen, die op elk uur van de dag zouden binnenvallen. En zo had ik nog veel meer plannen en verwachtingen.

Wanneer ik nu, na een half jaar getrouwd te zijn, nog eens aan die toekomstbeelden terugdenk, ontdek ik toch wel dat het niet precies allemaal zo gegaan is. Veel vrije tijd heb ik eigenlijk niet gehad. Ik heb één roman van Dostojewski gelezen en vijf cakes gebakken, waarvan één met krenten (die allemaal naar

de bodem gezakt waren). De cakes waren overigens voortreffelijk: mijn man at ze tenminste in een razend tempo op, wat ik wel een beetje zonde vond na al die moeite die ik eraan besteed had. Gasten hebben we veel gehad, en dat vonden we erg prettig, maar tegen dat „op elk uur van de dag” heb ik toch wel licht bezwaar gekregen. Van het huishoudgeld is nooit iets overgebleven, en toch geloof ik dat ik alleen het allernoodzakelijkste heb aangeschaft....

Er zijn ook een heleboel kanten aan mijn nieuwe leven, waar ik vroeger niet aan gedacht zou hebben. Kleinigheden meestal, maar die toch de speciale sfeer van het dagelijkse leven mee bepalen. Het winkelen bijvoorbeeld, en de praatjes uit de buurt die je intussen aanhoren kunt. De mannen die aan de deur komen om je 't een of ander aan te smeren. Andere mannen, die iets komen repareren en je bedelven onder lange uiteenzettingen, doorspekt met onbegrijpelijke vaktermen. (Mijn man is overigens ook erg handig met allerlei kleine werkjes in huis, waarbij het wel gewenst is dat ik hem zeer duidelijk en uitgebreid mijn grenzeloze bewondering laat blijken). Het plezier dat we samen hebben, wanneer we elkaar plagen om onze kleine zwakheden. Het nog grotere plezier dat we hebben, wanneer achteraf blijkt dat we bijvoorbeeld op een visite allebei dezelfde slechte gedachten hebben gekoesterd. „We zijn gelukkig alletwee even grote schurken”, stellen wij dan met voldoening vast.

Maar dit zijn allemaal kleinigheden. Het echte grote geluk van het getrouwd zijn kan ik moeilijker beschrijven. Het voor elkaar zijn en het samen voor anderen zijn, wat je iedere dag opnieuw in talloze situaties werkelijk kunt, — dat is wel het mooiste wat ons nieuwe leven ons tot taak heeft gegeven. Samen voor anderen zijn, dat geldt wel heel bijzonder het kindje dat wij nu verwachten. Het is er nog niet en toch vraagt het al onze voortdurende aan-

dacht en zorg. En zoals wij in onze verlovingstijd hebben uitgekeken naar het huwelijk, zo leven wij nu weer vooruit naar de dag dat onze Balthasar geboren zal worden. (Zo hebben we hem voorlopig maar genoemd, om hem ons wat concreter te kunnen voorstellen; wees gerust, bij zijn geboorte krijgt het kind een andere naam).

Wat zou ik nog meer moeten vertellen? Duizenden jonggehuwden hebben dezelfde ervaringen als wij, en toch is ieder huwelijk weer uniek. Het onze

zal vast nog wel weer heel anders worden, anders ook dan wij nu kunnen voorzien. Het zal grotendeels van onszelf afhangen of het steeds rijker zal worden. Eén ding moet ik hier nog zeggen. Ik ben vroeger wel eens bang geweest dat het op de duur saai zou worden, altijd met dezelfde man samen te zijn, jaar in, jaar uit. Die angst is volkomen verdwenen. Hoe beter wij elkaar gaan kennen, des te boeiender wordt het. Evenals veel van onze vrienden kunnen wij zeggen: het wordt nog iedere dag heerlijker.

PARADISE REGAINED

De zon en de zee springen bliksemend open:

waaier van vuur en zij;

langs blauwe bergen van den morgen

scheert de wind als een antilope

voorbij :

zwerfende tusschen fonteinen van licht

en langs stralende pleinen van 't water

voer ik een blonde vrouw aan mijn zij,

die zorgeloos zingt langs het eeuwige water...

een held're, verrukkelijk-meeslepende wijs:

„het schip van de wind ligt gereed voor de reis,

de zon en de maan zijn sneeuw witte rozen,

de morgen en nacht twee blauwe matrozen —

wij gaan terug naar 't Paradijs”.

H. MARSMAN.

DE GOD

Pater S. Jelsma.

Dit is een mooie dag voor jullie, Ton en Truus, en voor ons allemaal. Wat we vanmorgen deden, van het moment af dat we opstonden en ons gereedmaakten tot op dit ogenblik, behoort tot in elk détail tot de gewone orde der dingen, die mensen plegen te doen; tot in deze kerk toe, waar wij samen zijn gekomen om te luisteren naar wat jullie, bruidegom en bruid, elkaar hebt te zeggen en te beloven en om samen met jullie een maaltijd te vieren en een offer op te dragen. Ook heel speciaal voor dat laatste, als teken van heiliging en van vergemeenschappelijking van jullie persoonlijke daad van deze morgen, zijn we bijeengekomen. Nadat jullie hebt beloofd elkaar lief te hebben met heel je hart, nadat je hebt beloofd te zullen zorgen in trouw en dienstbaarheid voor al wat God je wil toevertrouwen, zijn we weer gemeenschap geworden en één met jullie in één zelfde gemeenschappelijke maaltijd en in één zelfde offergebaar.

Het is daarom zo mooi, omdat het zo gewoon is en tegelijkertijd zo ontstijgend aan het alledaagse. Want in die gewone bezigheden van zich klaar maken, een overeenkomst sluiten, een maaltijd houden en een offer brengen voor en met elkaar, is toch deze morgen dit grootse en mysterieuze verborgen geweest: dat jullie heel nadrukkelijk, met deze kleine gemeenschap en met heel de gemeenschap der Kerk als getuige, een persoonlijk offer hebt gebracht. Jullie hebt datgene wat langzaam gegroeid was in je hart na de ontmoeting met elkaar, plechtig en nadrukkelijk aan elkaar willen meedelen en het zó willen bevestigen, dat heel de gemeenschap het voortaan zou kunnen weten: deze twee hebben zich aan elkaar gegeven; zij bestaan voortaan in een levende eenheid.

Het is een offer, als men besluit zich aan elkaar te geven. Het betekent, dat men eigenlijk zichzelf niet meer is, zichzelf zelfs niet meer mág zijn, zichzelf niet meer mág zoeken: dat kan niet meer na deze toewijding, die een ware wijding betekent. Jullie bent gewijd in een offer van dienstbaar geven, van dienstbaar jezelf presenteren aan elkander.

Het geheim van het huwelijk, dat jullie vanmorgen hebt gesloten, heet liefde. Liefde van persoon tot persoon. Met deze liefde zet de voorgeschiedenis van dit huwelijk in. Het is die liefde, die het brengen van dit persoonlijke offer mogelijk heeft gemaakt.

God heeft zich deze morgen zozeer over jullie ontfermd, dat Hij jullie offerbereidheid voor elkaar, heeft genomen en opgenomen in de offerbereidheid die Hijzelf heeft, als Hij Zijn eniggeliefde Zoon mens doet zijn met alle mensen om zichzelf volstrekt aan hen toe te wijden. God heeft ergens willen binnenkomen in jullie persoonlijke vrijheid, zonder die vrijheid ook maar in het geringste te schaden, maar die vrijheid voedend en opvoedend tot dit offer, tot aan de grens van het „ja ik wil”. Hij maakt het mogelijk, dat je aan je „ja ik wil” de wezenlijke inhoud geeft, die Christus legde in Zijn „ja ik wil”: volbrengen wat de Vader mij opdraagt tot heil van de mensen.

Waarom geeft God aan mensen de kracht en de mogelijkheid van Zijn eigen goddelijke liefde? Waarom roept Hij mensen om zich aan elkaar toe te wijden en om voortaan samen te bestaan in eenheid van waarachtige liefde? Waarvoor dient de liefde van mens tot mens in deze wereld? Blijft die liefde van mens tot mens binnen de beslotenheid van een gezin en heeft ze geen verdere reikwijdte? Is het zó, dat mensen zich van persoon tot persoon in een heilig huwelijk aan elkaar kunnen geven, zonder dat dit vruchtbaar wordt, in welke zin dan ook, naar buiten toe?

VAN TON EN TRUUS

De God, die jullie heeft laten delen in Zijn kracht en mogelijkheid tot liefde, is geen kleine God, maar een universele God, een God, die de wereld liefheeft, een God die van de mensen houdt, zo-
zeer, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon zendt opdat allen zouden worden gered. Allen! God kan nooit iets doen, met iemand of met twee mensen, zonder onmiddellijk daarbij te denken aan allen. God kan nooit Zijn liefde geven aan een concrete menselijke persoon, zonder dwars door die persoon heen en met actieve inschakeling van die persoon, al die anderen tegelijk mede lief te hebben. God is katholiek, d.w.z. algemeen en voor ieder een persoonlijke God. De God van Abraham, Isaïc en Jacob, de God van alle mensen; de God van Ton en Truus.

We hebben deze morgen heel bijzonder en heel vreugdevol te maken met de God van Ton en Truus, Die met Zijn liefde tot hén gekomen is. Niet alleen om hén te beminnen en hen voorwerp te doen zijn van elkanders liefde, maar ook om hen goed te laten deelhebben in Zijn liefde, zodat zij

hier is gebeurd. Geladen van diepe, heilige, vruchtbare betekenis is datgene wat op dit ogenblik en voortaan altijd in jullie aanwezig is. Ik wil graag met jullie meedenken en proberen aan te duiden, hoe die vruchtbare, universele liefde, die in jullie hart woont en die van Christus is, zich kan uitwerken en wat zij te doen zoekt.

Jullie staan in liefde ten opzichte van elkaar. Daar begint het chronologisch mee. Dat is het eerst aanwezige; dat is de kracht die in jullie voorradig is en vandaag is bevestigd en geheiligd. Je hebt elkaar lief en dat moet blijven en groeien, zich verdiepen en versterken. Je hebt elkaar heel veel te geven in de concrete situatie zoals die is gegroeid. Een mens alléén is maar een mens alléén; onvolgende. Een man is maar een man, een eenzijdig mens, een mens die er niet in slaagt om zo volledig mogelijk beeld te zijn van God. Hij wil dat wel en hij deelt er wel in, bijzonder nadrukkelijk wellicht in de scheppende en besturende mogelijkheid van God; hij kan plannen maken, grote lijnen uitzetten; maar hij slaagt er misschien min-

EN VAN ALLE MENSEN

zich aan elkaar kunnen toewijden en zich aan elkaar kunnen geven, elkaar voortaan kunnen aanvullen, samen kunnen bestaan in een levende eenheid en in een afbeelding van Gods leven; opdat zij een teken zullen zijn, overal waar zij komen en worden gezien, overal waar zij mensen ontmoeten op het grote plein van de wereld; opdat zij vruchtbaar aanwezig zouden zijn in de gemeenschap, vruchtbaar voor het koninkrijk Gods, om het te doen groeien, kwantitatief als God dat wil, kwalitatief zeker en stellig.

Waar wij tenslotte terechtkomen in onze gedachtengang, is eigenlijk het eerste. Dit is immer het universele doel: dat de gemeenschap groeie, dat de gemeenschap geheiligd worde, dat de gemeenschap worde gered, dat de wereld worde verlost, dat de wereld op weg moge gaan naar haar glorieuze toekomst van eenheid met God die alles in allen zal zijn op het einde. Als jullie jezelf aan elkaar hebt gegeven, bruidegom en bruid, en aan elkaar hebt toegewijd om liefdevol samen te zijn, dan is dat niet een afzonderlijk besloten geheel. Dan heeft dat méér betekenis. De grootste heiligheid van het huwelijk bestaat hierin: dat het een daadwerkelijke betekenis heeft voor de gemeenschap van de wereld en het koninkrijk Gods.

Geladen van betekenis is datgene wat deze morgen

der in om bij de uitvoering aandachtig te zijn en belangstellend voor al die kleine détails, die toch zo belangrijk zijn; zo belangrijk omdat het kleine détail dikwijls, hoe klein ook, een grote betekenis kan hebben.

De eenzijdigheid van de man kan gelukkig worden doorbroken, doordat aan zijn horizon en zelfs binnen zijn eigen persoon iemand verschijnt, die een zeer getrouwe afbeelding is van Gods oneindige zorg en oneindig liefdevolle aandacht voor het kleine, schijnbaar ongelijke, maar toch dikwijls zo mooie en ontroerende in deze wereld. Als die twee bij elkaar komen, bruidegom en bruid, hoe mooi wordt dan het beeld van God.

Jullie hebt elkaar veel en zeer wezenlijk alles te geven. Als je bereid bent om dat te doen, zoals je dat vanmorgen hebt beloofd en zoals wij dat met grote vreugde hebben beluisterd, groeit het Koninkrijk Gods. Dan schrijdt de verlossing van de wereld voort; dan voldoen jullie aan een opdracht, zoals ik aan een opdracht voldoe op dit moment door te spreken en te getuigen; dan was het inderdaad een uitermate zinvolle daad van ons, om na jullie „ja ik wil”, waarin dat persoonlijke offer van jullie persoonlijke liefde lag, klaarblijkelijk bedoeld als een universeel „ja ik wil”,

EEN VRIJGEZEL

Alhoewel op het eerste gezicht huwelijk en vrijgezel mijlenver van elkaar af lijken te staan, komt het me voor, dat huwelijk en vrijgezel meer met elkaar te maken hebben dan zo oppervlakkig kan schijnen. Ik wil nog een stap verder gaan en zeggen, dat het mij als vrijgezel volslagen onmogelijk zou zijn een redelijk en aanvaardbaar mens te zijn zonder gehuwden, zonder contact met gezinnen. Ik meen, dat in het gezinsleven een zeer grote brok echte warme menselijkheid te vinden is en menselijkheid is iets wat een vrijgezel gemakkelijk kan kwijt-raken. Je kan als vrijgezel gemakkelijk onmens worden in allerlei opzichten, niet in het minst als je je steeds verder van de mensen terugtrekt, steeds meer voor jezelf alleen gaat zorgen, na je eten en drinken je nog vol gaat stoppen en omhangen met allerlei overbodige luxe. Een vrijgezel kan zich grandioos vervelen en zich even erg eenzaam voelen. Als hij die eenzaamheid bemerkende de meestal gezonde conclusie trekt: ik ga trouwen, dan heeft hij een zeer vruchtbare eenzaamheid doorgemaakt. Maar als hij zich in zijn eenzaamheid gaat wendtelen, zichzelf steeds meer gaat beklagen, steeds meer gaat menen, dat „het leven” tegen hem is,

dan worden zijn medemensen zijn vijanden, dan wordt hij hard en hij zal in alle wreedheid honden of katten verzorgen en mensen aan hun lot overlaten. Er zijn vrijgezellen, die je bijna on-mensen moet noemen.

Ik geloof, dat al die mislukkingen te voorkomen zijn als de vrijgezel contact houdt met het gezin; met gezinnen in zijn familie, met gezinnen van vrienden en bekenden, met gezinnen van collega's. Maar dan moet het ook „contact” zijn. Een vrijgezel is niet gebaat met een uitnodiging om eens te komen eten, met golven thee met koekjes of beter met bitterballen. Een vrijgezel heeft er geen behoefte aan eens een avondje „onderdak” te zijn. Met contact bedoel ik: contact met vaders en moeders, contact met de kinderen, contact met alles wat in een gezin voorkomt. Ik houd niet van gesprekken als „Warm vandaag hé”. „Ja, smoorheet”. „Gisteren was het niet zó warm”. „Ja, maar toen was er ook meer wind”. „Ja, een windje erbij is altijd lekker”. Héhéhéhé, en dat een hele lange avond. Of je gehangen wordt. Neen, leuke gezellige verhaaltjes over de kinderen, uitvoerige beschrijvingen van waterpokken met opgave van plaats en aantal, verhalen over allerlei karwei-

11 hier bij het altaar te gaan staan en ons persoonlijke offer het perspectief te geven, het vooruitzicht van dat zeer persoonlijke offer van onze Heer Jezus Christus, Die Zijn lichaam en Zijn bloed, zijn hele menselijke existentie neemt en zegt: Hier is het; beschikbaar tot heiliging en heil van heel de wereld, van alle mensen en alle volken, tot de grenzen der aarde en tot het einde der tijden.

In Hem, in Zijn Offer, zien we juist zo bijzonder goed, hoe het persónlijke universele ruimte krijgt. Daarom was het goed, dat we ons na jullie „ja ik wil” gingen scharen achter dit offergebaar van Jezus Christus, en was het goed, dat we dat deden in de eucharistische gemeenschap van de maaltijd. Daardoor weten wij nu des te beter en nadrukkelijker, dat wij niets klaar kunnen krijgen tenzij in gemeenschap met elkaar. Daardoor weten wij ook weer des te nadrukkelijker, dat het offer, en juist ook dit offer van Jezus Christus, slechts voltrokken wordt in gemeenschap, in gedeelde verantwoordelijkheid

van mensen samen met elkaar, van mensen die één zijn en één willen zijn met elkaar over alle grenzen en tegenstellingen heen van karakter en milieu.

Beste Ton en Truus, dit alles heb ik jullie voorgelaten opdat je beter nog wellicht zoudt weten wat God je heeft gegeven en wat God van je vraagt. Maar ik moet er onmiddellijk bijzeggen, dat ik heilig verzekerd ben, dat God geen vergeefs beroep op jullie doet. Het pand, dat God deze morgen aan jullie heeft toevertrouwd, zal bij jullie veilig zijn, omdat je uit genade van God de kunst verstaat om bescheiden dienstbaar te zijn en jezelf bescheiden te geven. Dat alles, wat jullie al geschonken was, is deze morgen op een hele speciale manier bevestigd en geheiligd en dat stemt tot nog groter vertrouwen voor de toekomst, die jullie wacht.

Ton en Truus, zorg dat je elkaar zozeer liefhebt, dat heel de wereld er heiliger van wordt.

S. JELSMA.

vrijgezel junior

tjes, die pa opgeknapt heeft of zware bomen over de oplossing van de wereldvraagstukken. Dan leer je elkaar kennen en waarderen mogelijk.

Het is heel naar op visite te gaan bij een opgeprikte echtpaar, heel netjes in de kleren, met koekjes en bonbons in handige getimde volgorde voor het pakken. Ik kan me nooit goed voorstellen, dat die mensen echt van elkaar houden. Neen, man en vrouw moeten gewoon doorgaan met van elkaar te houden. Als het tijd voor bekvechten is, dan bekvechten. Als het tijd voor een kusje is, dan kussen. Dan heb je tenminste de zekerheid dat je erbij hoort en de mensen niet ophoudt.

Nu moet je als vrijgezel niet het onderste uit de kan willen hebben. Je moet nu niet gek opkijken, dat jonggehuwden je wegstaren. Dat is normaal. Het zou gek zijn als ze zouden zeggen: „Leuke week gehad. Iedere avond visite. En ze bleven zo gezellig lang”. Als jonggehuwden er

bezwaar tegen hebben „op iedere tijd van de dag visite te ontvangen” is dat ook normaal en houd ik er graag rekening mee. De gehuwden moeten eerst zo wat aan elkaar wennen, aan hun hele nieuwe wijze van leven. Zij moeten eerst dat jachtige van het begin wat verliezen en rustig, niet gezapig maar levend en doorlopend, vertoeven in de liefde; in de wetenschap, dat die liefde hun deel is en bestemd om te groeien en dieper te worden. Tijdens de gebruikelijke overleefperiode kom ik niet of heel weinig. Temeer ook, omdat het nu juist voor de vrijgezel de attractie is om op alle uren van de dag binnen te vallen.

Nu is er een verschil tussen de mogelijkheid die er kan zijn om bij iemand op de meest ongelegen ogenblikken binnen te vallen en de uitvoering daarvan. Als vrijgezellen dikwijls op ongelegen ogenblikken komen, moet je daar als gehuwde een stokje voor steken. Maar ik moet zeker weten, dat als ik eens een keer 's avonds om half elf denk: Kom, ik ga even een kop koffie halen bij Theo of Ger of Piet of Ton of Koos, dan moet dat kunnen. U moet me goed begrijpen: dat kan hoor; ik heb ze wel later gedronken ook. Maar dan moet je het zeer schaars doen.

Hebben gehuwden er voordeel bij? Dat zal ervan afhangen hoe de verhouding zich ontwikkelt. Er kunnen ook voor hen op allerlei terrein voordelen aan verbonden zijn. Je kunt elkaar aanvullen. Ik hoop, dat ik ook in Delft op ongelegen ogenblikken koffie kan komen drinken en als jullie nu maar nooit 's avonds gaan slapen „als er nog wat tussen jullie is” hoef ik nooit te helpen bij het oplossen van grote problemen. Mede namens mijn collega's vrijgezellen: van harte.

ARIE VAN DEN HEUVEL.

Speelgoed

Onze kinderen komen niet veel tekort. De kinderen, waarmee Hennie van Riezen te maken heeft in Mirpurkhas in Pakistan komen bijna alles tekort. Ons verzoek om de tien Nederlandse vrijwilligers, die daar werken, wat te helpen door speelgoed of geld voor speelgoed te sturen, is gelukkig verstaan. Wij hebben zoal wat autootjes, spoortreintjes, knikkers, ballen, schommels, kralen, verfdozen, meccanodozen, poppen etc. ontvangen en ook konden we het tegoed op onze girorekening zien stijgen ten bate van de kinderen in Pakistan.

Maar mocht u nog niet meegedaan hebben: het kan nog. Speelgoed, nieuw of nog heel goed bruikbaar, kunt u zenden naar: Plein 1957, Bezuidenhout 17, Den Haag. Uw geldelijke bijdrage kunt u overschrijven op onze girorekening 1334 onder het motto: speelgoed.

OVEREENSTEMMING EN VERSCHILLEN

Wij willen onze lezers en onszelf niet de mening onthouden van een niet-rooms katholiek christen over de huwelijksluiting zoals die in de r.k. Kerk gebruikelijk is. Het volgende commentaar heeft echter geen betrekking op het huwelijk van Ton Groothuis en Truus Miltenburg, maar op het huwelijk van een ander redactielid, dat enige maanden geleden werd gesloten. Aan de waarde en de betekenis van dit artikel verandert dat vrijwel niets.

DOOR
DRS. A. L. A. MORET

Voor mij als buitenstaander is het hoogtepunt van de huwelijksmis van een vriend, die ik bijwoonde, in mijn geheugen gemarkeerd gebleven door een nonnetje, dat, na zich keurig ontschoeid te hebben, op een stoel klom om toch vooral dat moment niet te missen. Het was duidelijk dat voor haar het moment waarop bruid en bruidegom het „Ja ik wil” uitspraken en de priester zijn zegen uitsprak, het belangrijkste vormde, getuige haar nederdaling naar de begane grond direct hierna. Dit trof mij aller-eerst, omdat bij alle grote verschillen dit toch een fundamentele overeenstemming is met een protestantse huwelijksinzegening: centraal de bevestiging van de trouwbelofte „voor Gods aangezicht”, waardoor men zich meer gebonden en meer gesterkt voelt dan door de burgerlijke huwelijksluiting alleen (waarvan ik overigens de waarde niet graag zou onderschatten).

Een huwelijksmis zal vaker door een protestant worden bijgewoond dan een gewone mis, zo goed als er velen zijn, die überhaupt geen kerk meer van binnen hebben gezien dan tijdens een huwelijksplechtigheid. Wie, door familie- of vriendschapsbanden getrokken, tenslotte de drempel overschrijdt naar een voor hem vreemde wereld, zal dit met gemengde gevoelens en gedachten doen: nieuwsgierigheid, critiek en vooroordelen, en — sterker naarmate bruid en/of bruidegom hem nader aan het hart liggen — bereidheid om mee te leven in het plechtige gebeuren. Een opmerking en passant: Laat men toch vooral deze bereidheid stimuleren door te zorgen dat „vreemdelingen” voorzien worden van een mismaal, liefst met enkele gestencilde aanwijzingen; laat men ook geschikte achteraf-plaatsen reserveren, waar zij die niet willen knielen de mis toch met rust en aandacht kunnen volgen: het blijven zitten in een rij van knielenden is niet prettig, omdat men het gevoel krijgt te hinderen door het doorbreken van een gemeenschap. Dit slechts terzijde.

Als vriend van de bruidegom en niet geheel

onbekend met de mis trad ik in een, ik mag wel zeggen: milde stemming, de kapel binnen. Ik ergerde me dus niet aan de rozige smakeloosheden van het ouderwetse interieur, wetende dat mijn critiek door verschillende r.k. aanwezigen gedeeld zou worden. Achterin — nog achter het nonnetje — installeerde ik mij en deed mijn best de plechtigheid te volgen. Wat mij direct prettig aandeed en wat ik als een waardevolle herinnering heb behouden, was de afwezigheid van sleur, zowel bij de priester als bij de meerderheid der gemeente. De priester

„zong” niet, maar las zijn liturgie, verstaanbaar, en kennelijk de woorden „wegende”; de gemeente antwoordde en bad zelf, kennelijk in meerderheid voortdurend „erbij”. Ik vond dit verkwikkend. Wel vroeg ik mij onwillekeurig af, in hoeverre dit uitzondering was, te danken aan het geselecteerde gezelschap. Is het niet zo, dacht ik, dat het vermijden van sleur bij een mis met haar grote uniformiteit frequentie en (meestal) passiviteit van de gemeente, voor de gemiddelde mens te moeilijk is?

Hoe dit zij, ik zag dat de hier aanwezigen meebeleefden wat er gebeurde. Des te meer verbaasde het mij, dat zelfs op wat voor een rooms katholiek het hoogtepunt van de mis is, toen (ook zonder bel) een ieder in grote eerbied stil was voor de consecratie, de fotolamp van de dribbelende fotograaf flitste. Een inconsequentie die ik hier niet verwacht had.

Van de liturgie bracht de epistellezing uit de Ephezen-brief mij het sterkst aan het denken: 'Vrouwen, weest aan Uw man onderdanig als aan den Heer, want de man is het hoofd van zijn vrouw, evenals Christus het hoofd is zijner Gemeente.....' (en wat verder volgt tot vers 33). Beantwoordt, vroeg ik mij af, deze tekst (die ook in protestantse kerken nog veelvuldig bij huwelijksinzegeningen gebruikt wordt) werkelijk nog aan onze moderne visie op de verhouding man—vrouw? Hier wreekt zich, dacht ik, de beduchtheid oude waarheden te verliezen door nieuwe formuleringen, terwijl m.i. juist alleen nieuwe formuleringen in staat zullen zijn (met Gods hulp) de oude waarheden aan deze en volgende generaties door te geven. Eigentijdse taal is m.i. een voorwaarde voor Evangelieverkondiging in deze tijd.

Zonder chauvinistisch te zijn meen ik te mogen stellen, dat de Remonstrantse kerk in deze richting waardevolle pogingen gedaan heeft, getuige nevenstaande verantwoording van het huwelijk, zoals die daar gebruikelijk is.

Deze kritische gedachten tijdens de mis bedierven echter niet mijn milde stemming. Niet alleen omdat ik al zo vaak in protestantse kerken soortgelijke verzuchtingen heb geslaakt, maar bovenal omdat tenslotte de indruk overheerste van twee jonge mensen met een kleine kring van vertrouwden, die in feestelijke ernst en soberheid hun huwelijksluiting godsdienstig beleefden. Een belevenis die, behalve voor mij volstrekt onaanvaardbare en onnavoelbare elementen zoals de communie, veel bevatte dat ik, zelf vrij kortgeleden getrouwd, met vreugde kon meebelevens.

Zo overheerste ook bij mij de feestelijke stemming; hooggestemd tijdens de mis, gemoedelijk tijdens de receptie daarna, waarop ik gelukkig ook oude bekenden mocht ontmoeten. Want — dit tot slot — enigszins opgelaten voelde ik me toch onwillekeurig in een kennelijk 99% rooms katholieke kring. Zou dit zijn door de spanning die ontstaat, doordat men enerzijds niet de in-

VERANTWOORDING VAN HET HUWELIJK

zoals gebruikelijk in de

REMONSTRANTSE BROEDERSCHAP

Het Huwelijk staat in het leven als een heilige inzetting Gods. Naar zijn natuur wortelt het in de ordening der schepping. Onder alle volkeren wordt het gericht door wet en zede. Het wordt verdiept en gelouterd door het Evangelie van Jezus Christus. Naar Gods bestemming is het de innige levensgemeenschap van man en vrouw, die de band der aanvankelijke liefde bestendigt en heiligt tot een verbond van liefde en trouw.

Wij geloven en erkennen, dat het Huwelijk gesloten wordt onder het gebod van onwankelbare trouw, opdat man en vrouw in blijde toewijding en in willige gehoorzaamheid de tegenstrijdige en wisselvallige gevoelens hunner harten leren verheffen tot de liefde die nimmermeer vergaat.

Wij geloven en erkennen, dat man en vrouw door hun Huwelijk, voor God en de wereld staan als een eenheid, waarin zij bij voortduring hun harten voor elkaar hebben te ontsluiten en de toegang tot elkaanders hart moeten zoeken. Zo, gevend en ontvangend, komen zij tot die eenheid die waarlijk Huwelijk is: het Huwelijk naar Gods behagen.

Wij geloven en erkennen, dat het dus gevormde gezin beschutting en kweekplaats moet zijn voor de gave van het geloof en voor de schatten van geest en gemoed, opdat man en vrouw, ouders geworden, hun kinderen kunnen opvoeden tot waarachtige mensen, bereid God in de wereld te dienen. Hierom moet het gezin worden geëerbiedigd als kern der samenleving. Het zij daarin een voorbeeld van maatschappelijke zin, dienstvaardigheid en naastenliefde, naar de geest van het Evangelie.

Aldus aanvaarden wij dankbaar en in het besef onze verantwoordelijkheid de gave en de opdracht des Huwelijks, door Gods genade aan ons mensen geschonken als: een weg tot het volle leven in Hem; een aardse weerschijn van Zijn eeuwige liefde; een zegen die tot zegen worden moet.

Huwelijksvraag: Erkent gij..... voor God als uw vrouw (man) en belooft gij uw vrouw (man) te zullen liefhebben en te behoeden, te dienen en bij te staan, in goede en kwade dagen, bij voorspoed en tegenspoed, biddend dat God uw trouw moge bewaren; aldus met Gods hulp, uw huwelijk heiliggend tot een levensgemeenschap in Hem?

druk wil vestigen een geloofsgenoot te zijn, maar anderzijds op wil passen voor een te polemische houding, die godsdienstige verschillen overbodig accentueert? In ieder geval waren de geanimeerde gesprekken op de receptie mij even welkom als de broodjes met koffie; door beiden gesterkt aanvaardde ik een lange wandeling naar het station, die mij de overpeinzingen ingaf waarvan u hierboven een neerslag aantreft.

Aandacht besteden aan het huwelijk betekent in ons land met zijn gemengde bevolking tevens: aandacht besteden aan het gemengde huwelijk. Het aprilnummer van 'de Kern', het maandblad van de Ned. Kath. Middenstandsbond, was geheel gewijd aan vraagstukken die zich bij het gemengde huwelijk kunnen voordoen, terwijl

de redactie de ook bij onze lezers bekende mevr. G. M. C. Padt-Jansen, die katholiek is en gehuwd met een reformatorisch christen, ruimschoots in de gelegenheid stelde vanuit de praktijk haar mening te geven. Wij willen haar artikel uit het maandblad 'de Kern' gaarne ook onze lezers aanbieden. Het volgt hieronder vrijwel onverkort.

HET GEMENGDE HUWELIJK

Laat ik voorop stellen, dat ik niemand ooit zou durven aanmoedigen te besluiten tot een gemengd huwelijk. Wie dit besluit neemt moet daartoe de volstrekt eigen verantwoordelijkheid beseffen, opdat de woorden „ja ik wil” hun betekenis in volle omvang zullen hebben.

Geestelijke eenheid?

Het huwelijk moet de geleidelijke éénwording zijn van twee mensen, zó, dat zij werkelijk een twee-eenheid gaan vormen. Deze eenheid groeit, doordat die twee mensen in ieder opzicht ten nauwste betrokken zijn in elkaars ontplooiing; daarmee bedoel ik dus, dat je in het huwelijk de ander gelegenheid moet bieden meer zichzelf te worden. Dit is natuurlijk heel iets anders dan het gelijk worden aan elkaar; het blijven twee aparte personen die elkaar gelukkig maken.

Hoe zit dat nu met die ontplooiing en die eenheid in het gemengde huwelijk van een katholiek gedoopte en een niet katholiek gedoopte christen? Is er mogelijkheid tot ontplooiing van het bovennatuurlijk leven, kunnen geloof, hoop en liefde daar groeien of verstikken deze gaven van het H. Doopsel, hetzij verborgen in onverschilligheid, hetzij uiterlijk waarneembaar door het afzien van de middelen die de H. Kerk ons geeft om deze gaven te ontwikkelen?

De statistieken spreken hier benauwende taal, we zouden kunnen zeggen dat die ontplooiing bij een zeer hoog percentage mislukt als we de cijfers bekijken.

Voorzichtig met statistieken

Nu heb ik iets tegen statistieken. Statistieken doen of ze eerlijk zijn, of ze

feiten geven, maar in werkelijkheid geven ze de feiten onvolledig, zodat ze halve waarheden kunnen geven. Ik geloof er namelijk niets van dat al die mislukkingen, die de statistieken aangeven, het gevolg moeten zijn van het feit, dat de echtgenoten een verschillende geloofsovertuiging hadden. Waar is in die statistieken bijvoorbeeld iets te vinden van het percentage zogenaamde gelovige katholieken, die een gemengd huwelijk aangingen, maar die 'in werkelijkheid al ongelovigen waren, alleen uiterlijk geregistreerd waren als katholiek?

Wanneer het geloof geen wezenlijk bestanddeel van mijzelf is, maar louter een kwestie van gewoonte en sleur, wat komt het er dan op aan hoe mijn niet-katholieke verloofde denkt over de Kerk, het huwelijk, de godsdienstige opvoeding van de kinderen? We beloven het allemaal wel en we menen het ook als we een papiertje ondertekenen dat we de kinderen in de r.k. Kerk zullen laten opnemen, maar het heeft ons te weinig werkelijk geïnteresseerd om bezorgd te zijn en daarom te willen achterhalen welke moeilijkheden daar aan vastzitten. En komen de moeilijkheden, dan zetten we dat geloof als iets lastigs van buiten onszelf aan de kant. In zo'n geval is de godsdienstige opvoeding mislukt; de mislukking was dus al gegeven vóór de gemengde verkering begon en trad alleen maar aan 't licht in het gemengde huwelijk; hetzelfde had in een huwelijk met een katholieke partner kunnen gebeuren.

Invloed van ouders.

Voorts zijn er factoren die het besluit tot een gemengd huwelijk onjuist hebben kunnen beïnvloeden. Enorm belangrijk is de houding die de katholieke ouders aannemen, wanneer

hun kind liefde opvat voor een andersdenkende. In hoeveel gevallen zullen de ouders uit angstige bezorgdheid, die 'n vorm van liefde is, maar soms ook uit gekwetste trots en valse schaamte hard tegen hun kind geweest zijn; zullen zij de indruk gewekt hebben zich tegen het geluk van hun kind te richten, niet alleen door het verbieden van verdere omgang maar ook door het tonen van hun gekwetsheden, door het laten wegvallen van de vertrouwde toon etc. Dit heeft een funeste uitwerking op degene die de zware verantwoordelijke beslissing moet nemen van een gemengd huwelijk. Het gevoel van veiligheid en bescherming dat een goede verhouding met de ouders geeft, valt plotseling op een zeer moeilijk moment van 't leven van iemand weg, zodat de ouders de betrokkenen juist extra naar elkaar toe drijven. Wat blijft dan in dit isolement anders over dan een geforceerd besluit tot dat gemengde huwelijk of een onoverkomelijke angst te handelen uit reactie wanneer men tot dat huwelijk besluit? Hier ontbrak de nodige vrijheid om tot een eigen besluit te komen. En over vrijheid gesproken: ging er aan die mislukte gemengde huwelijken een tijd vooraf waarin voldoende gelegenheid was elkaar te leren kennen of was er dat voortdurend toezicht dat jonge mensen belemmert tot uitwisseling van zichzelf komen?

Invloed van de omgeving.

En dan de vele factoren die tijdens het gemengde huwelijk een verkeerde invloed kunnen hebben, maar die er niet noodzakelijk mee verbonden zijn. Daar is bijvoorbeeld het minderwaardigheidsgevoel waar vele katholieke gemengd gehuwden aan bloot staan, doordat ze in de katholieke gemeen-

schap vaak beschouwd worden als halfbakken, lauw. Ze voelen zich niet meer helemaal erbij horen, omdat de omgeving van hen weinig goeds verwacht. En wanneer je iemand maar voldoende suggereert dat hij geen „goede katholiek” is, dan zal de persoon in kwestie er tenslotte ook de grootste moeite mee krijgen in z'n eigen mogelijkheden te blijven geloven. Laat de gemengd gehuwde ook een beminde gelovige zijn en maak hem niet wijs, dat hij minder gelovig of meer ongelovig is dan 'n ander, want het zal hem zwaar vallen de moed niet te verliezen. Daarom is het zo'n waardevol punt als er in een gemengd huwelijk goede geestelijke leiding is, die aansluit bij het positieve dat er in beide christelijke echtgenoten is en die begrip heeft voor de mentaliteit van de andersgelovige. Een nadelige invloed kan ook de bemoeizucht van de omgeving, de familie hebben, die de gemengde huwelijken niet vrij laat te zoeken naar eigen vorm. Immers door woorden of het cadeau doen van „religieuze artikelen” (waarschijnlijk lelijke!) waar de niet-katholiek zich vreemd aan voelt, of het willen corrigeren aan de godsdienstige opvoeding van de kinderen waar dit misplaatst is, kunnen ongewenste spanningen brengen die, als zij ernstig zijn, in staat zijn verwijdering te brengen tussen de gemengd gehuwden. Men mag van ouders, maar ook van andere omringende mensen, verwachten, dat ze de gemengd gehuwde in zijn waarde laten, in de goede wil en eerlijke poging van hem geloven. Iets wat m.i. ook een grote rol bij het mislukken van gemengde huwelijken kan hebben gespeeld, is dat de katholieke partij te weinig bekommerd was om de geestelijke ontplooiing van de ander. Wanneer het er alleen maar om gaat, dat de katholiek zijn plichten nakomt en zijn kinderen in het katholieke geloof grootbrengt en er is niets gericht op de ontplooiing van het godsdienstig leven van de ander, (behalve misschien de verwachting dat hij zich nog eens zal bekeren), dan bungelt de niet-katholiek erbij in het bovennatuurlijk vlak als ik het zo zeggen mag en dat moet hem doen vereenzamen en tenslotte verbitteren. Vanuit deze gesteldheid kan hij een moeilijk en misschien zelfs kwaad element worden in het gemengde huwelijk.

Kostbare wenken.

Om tot een duidelijke korte conclusie te komen wil ik stellen, dat er voor een goed gemengd huwelijk minstens vereist zijn:

a. een persoonlijk doorleefd geloof, zodat de andersdenkende de Kerk niet ontmoet als een instituut dat hem niet ter harte gaat en hem de wet voorschrijft, maar dat hij de Kerk ontmoet door een mens heen, als een stuk van zijn geliefde.

b. van de ouders is een steunende houding de beste hulp; dat komt neer op een liefdevol zoeken naar het geluk

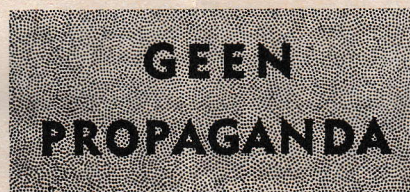
van hun kind en alsjeblieft ook om dat van de mogelijke schoondochter of schoonzoon.

c. er moet voldoende gelegenheid zijn in de gemengde verkeren elkaar diepgaand te leren kennen om de innerlijke houding tegenover het andere geloof te kunnen peilen. De gemengde verkeren is geen stralende tijd, zij is vol twijfel en angst, zij is een beproeving en als zij dit niet geweest is kan zij nooit de zekerheid voortbrengen om het gemengde huwelijk aan te durven. En laat men dan niet zeggen: liefde is blind, zij is juist een vereiste om iemand te kunnen beoordelen. Zij geeft de doorslag bij dit besluit en niet de kansberekeningen van de statistieken of ze nu alarmerend werken of een hoopvol percentage van uiteindelijk bekeringen weten voor te spiegelen.

Wat de ervaring leert.

Wat zegt nu de ervaring? Valt er eenheid te verwezenlijken en is er ontplooiing van het geloofsleven mogelijk?

Het is onvermijdelijk, dat in het gemengde huwelijk de verdeeldheid der christenen soms pijnlijk wordt gevoeld,

maar misschien is het een troost voor het oecumenisch streven, dat, waar mensen elkaar oprecht liefhebben, iets van die verlangde eenheid wordt gerealiseerd, en als iets zeer positiefs wordt ervaren. Een theoloog zou kunnen wijzen op punten waar de verschillende geloofsinhouden botsen en leiden tot andere opvattingen, zelfs over het huwelijk bijvoorbeeld. Ik kan die verschillen niet verdoezelen; ze zijn er. Maar „le coeur a ses raisons que la raison ne connaît pas” en daarom durf ik te zeggen, dat die verschillen minder belangrijk zijn dan men ze zich voorstelt, want in het huwelijk zoeken twee geliefden naar eenheid en niet twee theologen. En waar de niet-katholiek het niet eens is met bijvoorbeeld een bepaalde opvatting over de huwelijksgemeenschap, daar heeft hij behalve met de Codex (die bij hem hoogstwaarschijnlijk geen sympathie ondervindt) ook te maken met het geweten van de ander. En wie zou iets willen forceren aan het geweten van degene, waarvan hij houdt?

Eenheid in Christus.

Boven alle geschillen kan er het gezamenlijk beleefd geloof zijn in Christus' verlossende kracht dien maakt door de liefde. Dit is het mysterie van het gemengd huwelijk, verklaringen kan ik niet geven. Is daarmee alles

even vanzelfsprekend geworden als in een ander huwelijk? Nee, het blijft een moeilijke opgave, maar daardoor kan het ons juist dwingen ons christendom bewust te beleven en dit ondervinden mijn man en ik beslist als een gelukkige omstandigheid in ons huwelijk. Bij de godsdienstige opvoeding van de kinderen komt dit natuurlijk het meest tot uiting; daarin moet de katholieke ouder door en door waarachtig zijn. Aan hem werd die vorming toevertrouwd en daarom is hij ook degene, die door z'n eigen geloofsbeleving begrip kan bijbrengen voor die zaken, waar de niet-katholiek zich wel eens vreemd aan voelt.

De niet-katholieke ouder, die het offer heeft gebracht zijn kinderen in het andere geloof groot te laten brengen (en het feit dat dit een offer is blijft pijn doen in het gemengde huwelijk), verwacht juist dat er ernst wordt gemaakt met die opvoeding. En in de praktijk vind ik het altijd weer een wonder hoe ver een niet-katholiek kan meedoen en mee beleven, doordat het z'n eigen kinderen betreft. Men praat graag over het goede voorbeeld, dat de niet-katholieke ouder niet kan geven. Het zou inderdaad eenvoudiger zijn, wanneer de ouders tot dezelfde Kerk behoorden, maar dat wil nog niet zeggen, dat een gewetensvol reformatisch christen een slecht voorbeeld zal geven aan zijn kinderen. Kinderen krijgen op de duur feilloos door wat er echt aan iemand is in dit opzicht; zij zullen weten, dat men alleen kan geloven op uitnodiging van God en voor een oprecht beleefd christendom zullen zij altijd respect houden.

Of het dan niet jammer is, dat kinderen al zo vroeg met deze treurige verdeeldheid der christenen kennismaken? Ja, dat is heel jammer en hoe graag zouden gemengd gehuwde ouders hen dit besparen. Maar het respect en de liefde, die de kinderen voor de niet-katholieke ouder hebben, zal hen wellicht behoeden voor dat kortzichtigte en liefdeloze oordeel, dat vele christenen onderling nog verder verdeelt dan nodig is.

De liefde voorkomt, dat men in het gemengde huwelijk in zijn geloofsleven wordt belemmerd. Er wordt tegenwoordig zoveel over de liefde gesproken en geschreven, dat men haar al een dooddoener heeft durven noemen, maar hiermee wordt zij ten diepste miskend. Zij is integendeel de enige geest waarin wij kunnen leven, zij is de H. Geest zelf die de Levendmaker wordt genoemd. Zij is gebrekkelijk in ons, maar zij moet in ons groeien, wanneer wij leven uit de kracht van ons Doopsel. Wanneer God het aangedurfd heeft geloof in mensenharten te zaaien, dat midden in de wereld, ja zelfs voor leeuwen en beulen moest standhouden, zou het geloof dat bergen verzet dan geen kans maken in de intiemste van alle menselijke gemeenschappen: het gezin?

Wij hebben God hard nodig in een gemengd huwelijk, gelukkig dat het een Sacrament is!

G. M. C. PADT-JANSEN.

Wereld plein

SAMENWERKING MET ANDERSDENKENDEN

Ter gelegenheid van het tweede lustrium der internationale beweging van katholieke intellectuelen heeft Paus Pius XII zich op 25 april jl. in een toespraak in duidelijke bewoordingen uitgesproken voor een actieve samenwerking der katholieke intellectuelen met andersdenkenden bij de opbouw van de nieuwe wereldgemeenschap, welke in wording is. Het is de eerste maal, dat van de hoogste officiële zijde der r.k. Kerk zo positief stelling wordt genomen inzake een doorbraak op intellectueel gebied. Zonder dat er namen van organisaties en werkgroepen werden genoemd, was het tevens een woord van bemoediging voor hen, die al jaren op tal van gebieden hun 'aanwezig zijn' als lid van de Kerk beleven. De Paus wees erop, dat de nieuwe wereldgemeenschap in wording niet volmaakt kan zijn als zij afwijkt van datgene, wat zij zijn moet in de ogen des geloofs. De christen moet zich niet afzijdig houden, maar samenwerken met allen, ook met hen die buiten de gemeenschap der katholieken staan. Want al missen deze andersdenkenden het licht van het geloof, zij hebben het licht van de rede. Ook het licht van de rede is een door God gegeven kenmiddel en daarom zou het verkeerd zijn niet samen te werken met hen, die het licht van de rede respecteren.

De Volkskrant

GEDACHTENWISSELING

Na de verschrikkelijke aardbeving van 1922 zond de president der Verenigde Staten een commissie voor hulpverlening naar Japan. De voorzitter ervan bracht de keizer de groeten van het Amerikaanse volk over in een plechtige toespraak. Deze werd daarna door een tolk voor de keizer in het japans vertaald. Hierop sprak de keizer twee woorden tot de tolk, die door hem weer in het engels werden overgebracht. De vertaling duurde een half uur. De Amerikanen vroegen daarom achteraf aan de tolk, wat de keizer werkelijk zelf had gezegd. O, zei de tolk, hij heeft mij alleen maar opgedragen: Ceremonious hokum, plechtig geklets.

ONGELOFELIJK

Op maandagmorgen 25 maart jongstleden verschenen de 125 employés van de boekhoudafdeling van het hoofdkantoor der Missouri-Kansas-Texas-Railroad te St. Louis zoals gewoonlijk op hun werk. Zij troffen het kantoor gesloten en onverlicht, terwijl een gewapende spoorwegpolitieaanvoerder voor de deur stond. De volgende bekendmaking was opgeplakt: 'Dit kantoor is verplaatst naar Denison in Texas (nb. dit is ongeveer 1000 kilometer verder). Die genen die hun baan wensen te behouden dienen zich woensdagmorgen te 8 uur 30 te melden aan het kantoor te Denison. De maatschappij zal zorgen voor het vervoer van personen en inboedels'.

De 'Christian Science Monitor', tekent hierbij aan: Achtenveertig uren om je boeltje te pakken en een nieuw leven te beginnen duizend kilometer verder. Sommige bedienden hadden dertig tot veertig jaar in het oude kantoor gewerkt. Velen hadden persoonlijke bezittingen in hun bureaus laten liggen, die gedurende het week-end verhuisd waren. Niemand was tevoren gewaarschuwd; de maatschappij had geruchten, dat men ging verhuizen, nog kort tevoren tegengesproken. De maatschappij heeft een nieuwe directeur, die zich voor de noodzaak geplaatst ziet te bezuinigen. Blijkbaar is dit een van de manieren waarop men wil bezuinigen. De Kamer van Koophandel te St. Louis heeft inmiddels maatregelen genomen tegen de maatschappij.

Christian Science Monitor.

STIJGENDE LIJN

In de oude (rooms katholieke) katechismus staat het nog heel sobertjes: 'Het lezen van de H. Schrift is niet noodzakelijk, maar wel nuttig'. De tegenwoordige katechismus is gelukkig veel royaler: 'Het lezen van de H. Schrift is nuttig en vertroostend, omdat in de H. Schrift de H. Geest tot ons spreekt, die het Licht is van de Heilige Kerk en de bron van alle Waarheid'. In de nieuwe katechismus voor de Duitse bisdommen (zes jaar later verschenen dan onze katechismus) lezen we: 'De Kerk verlangt, dat wij ijverig naar Gods woord luisteren en graag in de heilige Schrift lezen. Daarom moet ieder christelijk huisgezin de bijbel of minstens het nieuwe testament bezitten'.

De Bazuin.

GOED VOORBEELD IN ETTEN

De zoon van Ds. Buskes is zondag als predikant in Etten bevestigd. Het rooms katholieke mannenkoor zong samen met het hervormde mannenkoor, de nonnen stonden ter begroeting van de nieuwe dominee opgesteld en de pastoor stelde het lof uit om zijn parochianen in de gelegenheid te stellen aan de begroeting deel te nemen. De eenheid van Rome en Wittenberg is sinds zondag niet dichterbij gekomen en de principiële verschillen tussen rooms katholiek en protestant zijn er evenmin door verminderd. De bevolking van Etten heeft alleen begrip getoond voor de waarde van 'menselijke verhoudingen'. Maar wat zou er in ons land al een stuk gewonnen zijn, indien in alle steden en dorpen over en weer dezelfde simpele, warme menselijkheid werd getoond. Sinds zondag is Etten voor alle geestelijke en politieke leiders een inspirerend voorbeeld.

Vrij Nederland.

EREGAST

Bij het galadiner ter gelegenheid van de onafhankelijkheidsverklaring van de nieuwe negerstaat Ghana was een ereplaats ingeruimd voor een Londense kamerverhuurster, mevrouw Florence Manley en haar dochter. De huidige eerste minister van Ghana, Dr. Kwame Nkroemah, kon als negerstudent in Londen haast geen onderdak vinden, doch mocht tenslotte bij deze dame een kamer betrekken. Voor kost en inwoning behoeft hij slechts de borden te wassen. Dr. Nkroemah denkt nog steeds met dankbaarheid aan zijn verblijf in de Londense Burghley Road terug. En om dit te bewijzen had hij tussen premiers, prinses en ministers een plaats ingeruimd voor de Londense kamerverhuurster.

De Tijd.

WERKELIJK GELOOF

Er is maar één theologie, die werkelijk kan overtuigen en dat is de theologie van het martelaarschap, of laten we zeggen: van het persoonlijk voorbeeld. Gedacht en gesproken is er al genoeg. Die laatste Welt.

'Voor uw plezier'

PLEINPREKEN

zaterdag 22 juni

OP HET PLEIN
VOOR DE HOGE RAAD

Er zit muziek in

zaterdag 6 juli

OP HET HEESWIJKPLEIN

Laat ze maar komen

zaterdag 20 juli

OP HET PLEIN
VOOR DE HOGE RAAD

Waarom heb je niet gedaan?

PATER S. JELSMA

4 UUR

PLEIN 1957

Bezuidenhout 17

Den Haag

85 84 43

giro

1334

Eigenlijk leef ik alleen in jouw armen
soms komen wij samen als een boom
dan staan we geworteld in de grond
onze monden twee helften van een appel

Wij voelen het gras van de nacht
kinderlijk aan onze voeten
wij moeten elkander bijten
we zijn zo zacht

En eigenlijk leven wij
alleen zonder eigenschappen
alleen maar als een vertakking
van jij.

GUILLAUME VAN DER GRAFT
Woorden van Brood.